

Sygn. akt XIV U 2586/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący:	SSO Anna Rzepkowska-Żuk
Protokolant:	protokolant sądowy Mateusz Smoktunowicz

po rozpoznaniu w dniu 13 lutego 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy A. K. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą: (...) w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu

na skutek odwołania A. K. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą: (...) w W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 10 sierpnia 2016 r. nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że uznaje za prawidłowe stanowisko wnioskodawcy zawarte we wniosku z dnia 21 lipca 2016r (złożonym w dniu 1 sierpnia 2016r) polegającą na przyjęciu, iż nie podlegają ubezpieczeniom społecznym na zasadach określonych ustawą z dnia 13 października 1998 r o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 121, ze zm.) obywatele U., których pobyt na obszarze R. nie ma charakteru stałego, zatrudnieni przez (...) przedsiębiorcę na podstawie umowy zlecenia,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz A. K. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą: (...) w W. kwotę 360,00 zł (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztu zastępstwa procesowego.

Sygn. akt XIV U 2586/16

UZASADNIENIE

Decyzją z 10 sierpnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na podstawie art. 10 ust. 1 i ust. 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2015, poz. 584 ze zm.) w związku z art. 83d ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2015, poz. 121 ze zm) uznał za nieprawidłowe stanowisko zawarte we wniosku A. K. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) w W. z dnia 21 lipca 2016 r. doręczonym 1 sierpnia 2016 r. w kwestii dotyczącej podlegania ubezpieczeniom społecznym przez cudzoziemców będących obywatelami U., zatrudnionych przez (...) przedsiębiorcę na terenie R. na podstawie umowy zlecenia (k. 10 – 11 a.r., decyzja).

Strona odwołująca powyższą decyzję zaskarżyła w całości zaskarżając zarzucając jej naruszenie prawa materialnego przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie – art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych przez przyjęcie, że wymienione w art. 5 ust. 2 przesłanki niepodlegania ubezpieczeniom społecznym tj. posiadanie statusu cudzoziemca, pobyt niemający charakteru stałego, zatrudnienie w obcych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, misjach, misjach specjalnych lub instytucjach międzynarodowych, muszą być spełnione łącznie i wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez uznanie, że zatrudnienie na podstawie umowy zlecenia osoby posiadającej obywatelstwo U., których pobyt nie ma charakteru stałego nie podlegają ubezpieczeniom społecznym na zasadach określonych ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. W ocenie odwołującego interpretacja art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych musi prowadzić do wniosku, że obejmuje on dwa różne stany faktyczne. Pierwszy dotyczący zatrudnienia na obszarze R. obywateli państw obcych, których pobyt nie ma charakteru stałego, a drugi dotyczący obywateli państw obcych, którzy zatrudnieni są w obcych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, misjach, misjach specjalnych lub instytucjach międzynarodowych. Zakresem podmiotowym art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych są objęci zarówno obywatele państw obcych zatrudnieni w placówkach wymienionych w tym przepisie (niezależnie od charakteru ich pobytu na obszarze R.), jak również obywatele państw obcych niezatrudnieni w takich placówkach, o ile ich pobyt na obszarze R. nie miał charakteru stałego. Odwołująca się wskazała, że takie rozumienie powołanego przepisu jest utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który uważa, że brak jest podstaw do uznania, że użycie w tym przepisie spójnika „i” wskazuje na koniunkcję oznaczającą wymóg łącznego spełnienia dwóch przesłanek niepodlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego przez obywateli państw obcych (k. 2 – 6, odwołanie).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie od wnioskodawcy na jego rzecz o kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem określonych. Organ rentowy podniósł, iż zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze R. są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia oraz osobami z nimi współpracującymi. Ustawa w zakresie wskazania podmiotów podlegających ubezpieczeniom społecznym nie posługuje się kryterium obywatelstwa czy miejsca pobytu lub zamieszkania. Oznacza to, że obowiązkiem ubezpieczenia społecznego objęci są również cudzoziemcy, jeżeli spełniają warunki podlegania tym ubezpieczeniom określone ustawą, a tak jest, gdy z cudzoziemcem zostaje zawarta umowa zlecenia. Jedynie ratyfikowana umowa międzynarodowa jako prawo nadrzędne może wykluczyć stosowanie polskich przepisów o ubezpieczeniach społecznych do obywateli państwa będącego stroną umowy. W opisanym stanie faktycznym taka sytuacja jednak nie zachodzi, co wynika z podpisanej 18 maja 2012 r. umowy między R. a U.o zabezpieczeniu społecznym regulującej m.in. kwestie ustawodawstwa, jakiemu podlega osoba zatrudniona na terenie jednej ze stron umowy (k. 11 – 12v., odpowiedź na odwołanie).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. K. (1) prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) w W. wystąpił z wnioskiem z 21 lipca 2016 r. do organu rentowego o interpretację w trybie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. We wniosku wskazał, że prowadzi działalność gospodarczą jako podwykonawca dla innych firm. W celu świadczenia usług zatrudniał na podstawie umów zlecenia osoby posiadające obywatelstwo U.. Osoby te zatrudniane są na czas określony. Ponadto odwołujący podkreślił, że pobyt tych osób na terytorium R. ma charakter przejściowy, bowiem te osoby nie przebywają na terytorium R. z zamiarem stałego pobytu. Nie posiadają oni zezwolenia na pobyt stały, tylko wize na czas określony bądź karty tymczasowego pobytu. Osoby te po wykonaniu określonej pracy kończą zatrudnienie w spółce i wracają do krajów ojczystych. Zdaniem odwołującego osoby niebędące obywatelami R., których pobyt na terenie P. nie ma charakteru stałego, mimo zatrudnienia na podstawie umowy rodzącej co do zasady obowiązek ubezpieczenia społecznego, nie podlegają tym ubezpieczeniom z tego tytułu. Do osób tych zastosowanie ma przepis art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zgodnie, z którym nie podlegają ubezpieczeniom społecznym określonym w ustawie obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze R. nie ma charakteru stałego, chyba, że

umowy międzynarodowe stanowią inaczej. Powyższe, zdaniem odwołującego prowadzi do wniosku, że art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez użycie w nim spójnika „i” stanowi koniunkcję (złączenie) dwóch zdań, odnoszących się do niezależnych od siebie kategorii określonych w nim osób, niepodlegających obowiązkowi ubezpieczenia społecznego (ci, których pobyt na obszarze R. nie ma charakteru stałego i ci którzy są zatrudnieni w wymienionych placówkach niezależnie od charakteru pobytu na obszarze R.). Powinien być on zatem odczytywany w ten sposób, że nie podlegają ubezpieczeniom społecznym określonym w ustawie po pierwsze – obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze R. nie ma charakteru stałego i po drugie – obywatele państw obcych, którzy są zatrudnieni w placówkach wymienionych w drugim członie tego przepisu. Oznacza to, że jeżeli brak jest umów międzynarodowych z państwami, obywatelstwo których posiadają zatrudnieni cudzoziemcy niebędący obywatelami państw członkowskich UE regulujących zagadnienie podlegania ubezpieczeniom społecznym w odmienny sposób to nie podlegają oni obowiązkowi ubezpieczenia społecznego na terenie R. (k. 8 – 8v a.r., wniosek, k. 7, wydruk z CEIDG).

Decyzją z 10 sierpnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. uznał za nieprawidłowe stanowisko zawarte we wniosku A. K. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) w W. z dnia 21 lipca 2016 r. doręczone 1 sierpnia 2016 r. dotyczące podlegania ubezpieczeniom społecznym przez cudzoziemców zatrudnionych przez (...) przedsiębiorcę na terenie R. na podstawie umowy zlecenia.

Organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze R. są pracownikami. Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym nie posługuje się kryterium obywatelstwa czy np. miejsca zamieszkania lub pobytu. Oznacza to, że obowiązkiem ubezpieczeń społecznych są objęci także cudzoziemcy, o ile spełniają warunki do podlegania ubezpieczeniom społecznym, a tak jest, gdy z cudzoziemcem zostaje zawarta umowa o pracę. Istotnym dla objęcia obowiązkiem ubezpieczeń społecznych jest więc:

- fakt zawarcia z polskim podmiotem np. umowy o pracę, czyli umowy rodzącej zgodnie z przepisami obowiązek ubezpieczeń społecznych oraz
- wykonywanie pracy w ramach tej umowy na obszarze P..

Jedynie ratyfikowana umowa międzynarodowa, jako prawo nadrzędne, może wykluczyć zastosowanie polskich przepisów w tym zakresie. W opisanym stanie faktycznym taka sytuacja jednak nie zachodzi. Organ rentowy podał, że Rzeczpospolita Polska podpisała z U. stosowne umowy o zabezpieczeniu (ubezpieczeniu) społecznym regulujące m.in. kwestie ustawodawstwa, jakiemu podlega osoba zatrudniona na terenie jednej ze stron umowy.

Organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przywoływanym przez wnioskodawcę, nie podlegają ubezpieczeniom społecznym określonym w tej ustawie obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze R. nie ma charakteru stałego i którzy są zatrudnieni w obcych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, misjach, misjach specjalnych lub instytucjach międzynarodowych, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej.

Wymienione warunki powinny być spełnione łącznie, tzn.:

- osoba ta jest cudzoziemcem;
- jej pobyt w P. nie może mieć charakteru stałego;
- jest zatrudniona w obcym przedstawicielstwie dyplomatycznym, urzędzie konsularnym, misjach, misjach specjalnych lub instytucjach międzynarodowych.

Taka sytuacja, jak wynika z opisu stanu faktycznego, nie zachodzi w ocenie organu rentowego w opisanym przypadku (k. 10 – 11 a.r., decyzja).

Od powyższej decyzji odwołanie złożył A. K. (1) prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) w W. wszczynając tym samym niniejsze postępowanie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy przytoczyć przepisy prawa materialnego mające zastosowanie w sprawie.

Przepis art. 10 ust. 1 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej stanowi, że przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej wnioski o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie. Zgodnie natomiast z art. 83 d ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2013 r., Zakład wydaje interpretacje indywidualne, o których mowa w art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, w zakresie obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, zasad obliczania składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz podstawy wymiaru tych składek.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze R. są pracownikami.

Należy wskazać, że wyjątkiem od ogólnej zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym na obszarze R. jest art. 5 ust. 2 wyżej wymienionej ustawy, zgodnie z którym nie podlegają ubezpieczeniom społecznym określonym w ustawie obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze R. nie ma charakteru stałego i którzy są zatrudnieni w obcych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, misjach, misjach specjalnych lub instytucjach międzynarodowych, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej.

Przepis powyższy przy uwzględnieniu wykładni dokonanej przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniach wyroków z 17 stycznia 2007 r., sygn. akt I UK 225/06, z 28 maja 2008 r., sygn. akt I UK 303/07 i z 6 stycznia 2009 r. sygn. akt II UK 116/08 powinien być odczytywany w ten sposób, że nie podlegają ubezpieczeniom określonym w ustawie po pierwsze, obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze P. nie ma charakteru stałego i po drugie, obywatele państw obcych, którzy są zatrudnieni w placówkach wymienionych w drugim członie tego przepisu. W konsekwencji oznacza to, że zakresem podmiotowym art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych są objęci zarówno obywatele państw obcych zatrudnieni w placówkach wymienionych w tym przepisie (niezależnie od charakteru ich pobytu na obszarze R.) jak również obywatele państw obcych niezatrudnieni w takich placówkach, o ile tylko ich pobyt na obszarze R. nie miał charakteru stałego.

Sąd Okręgowy podziela pogląd prawny zawarty w wyroku Sądu Najwyższego z 28 maja 2008 r., sygn. akt I UK 303/07, zgodnie z którym interpretacja art. 5 ust. 2 ustawy systemowej nie daje podstaw do uznania, że poprzez użycie w nim spójnika „i” zawiera on koniunkcję oznaczającą wymóg łącznego spełnienia dwóch przesłanek niepodlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego przez obywateli państw obcych.

Skoro zatem w niniejszej sprawie, jak podkreślił odwołujący we wniosku o interpretację, pobyt pracowników niebędących obywatelami P. ani państw trzecich będących członkami UE na terytorium R. nie ma charakteru stałego, to nie podlegają oni ubezpieczeniom społecznym określonym w ustawie systemowej i stąd nie ma obowiązku opłacenia składek na te ubezpieczenia.

W wyroku z 5 listopada 2012 r., sygn. akt sygn. akt II BU 2/12 Sąd Najwyższy wskazał, że obywatele obcych państw nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia w P., jeśli ich pobyt na terenie naszego kraju nie ma charakteru stałego.

Z kolei w wyroku z 28 maja 2008 r., sygn. akt I UK 303/07 Sąd Najwyższy wskazał, iż z art. 5 ust. 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych nie wynikało przed dniem 1 maja 2004 r. wymaganie łącznego spełnienia przez obywatela państwa obcego przesłanki braku stałego charakteru pobytu na obszarze R. i warunku zatrudnienia w placówkach wymienionych w tym przepisie.

Przepis art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wymieniając dwie kategorie osób, które nie podlegają ubezpieczeniom społecznym określonym w tej ustawie, w części końcowej zawiera zastrzeżenie w brzmieniu: „chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej”. Ewentualnego rozstrzygnięcia sytuacji prawnej należy zatem poszukiwać w umowach międzynarodowych. Należy wskazać, iż spośród wymienionych we wniosku o interpretację państw, została zawarta umowa pomiędzy R. a U. z 18 maja 2012 r. o zabezpieczeniu społecznym (data wejścia w życie 1 stycznia 2014 r.). Umowa ta nie reguluje jednak kwestii związanych z przedmiotem niniejszego rozpoznania. Zakres przedmiotowy umowy obejmuje: emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rodzinne, renty z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jednorazowe odszkodowania z ubezpieczenia wypadkowego, zasiłki pogrzebowe.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy, na zasadzie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję (pkt 1 wyroku) i uznał za prawidłowe stanowisko odwołującego A. K. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) w W. zawarte we wniosku złożonym w dniu 1 sierpnia 2016 r. polegające na przyjęciu, że nie podlegają ubezpieczeniom społecznym obywatele państw obcych z U., których pobyt na obszarze R. nie ma charakteru stałego, zatrudnieni przez (...) przedsiębiorcę na podstawie umowy zlecenia.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. 2015, poz. 1804).